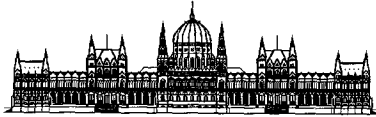

Országgyűlés Hivatala

Irományszám: T/14407.

Érkezett: 2005 FEBR 14.

Kósa Lajos
Országgyűlési képviselő

DR. SZILI KATALIN
az Országgyűlés Elnöke
részére

Tárgy: Törvényjavaslat kezdeményezése,
képviselői önálló indítvány

Mell.: Törvényjavaslat

PARLAMENT

Budapest

Kossuth tér 1-3. sz.

1055

Tisztelt Elnök Asszony!

Mellékelten - a Hárszabály 85. § (2) bekezdés d) pontja alapján - benyújtom a köztisztviselők jogállásáról szóló 1992. évi XXIII. törvény, valamint egyéb törvények módosítására vonatkozó törvényjavaslatot.

A törvényjavaslatot, valamint annak indokolását mellékelten csatolom.

Budapest, 2005. január 19.

Kósa Lajos
Országgyűlési képviselő

2005. évi ... törvény
a köztisztviselők jogállásáról szóló 1992. évi XXIII. törvény, valamint egyéb törvények
módosításáról

1. §

A köztisztviselők jogállásáról szóló 1992. évi XXIII. törvény 49. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„49. § (1) A köztisztviselő minden naptári évben - külön juttatásként - az adott közigazgatási szervnél a tárgyévi munkavégzési kötelezettsége időtartamának arányában egyhavi illetményére jogosult.

(2) A 18. § (1) bekezdése, valamint az Mt. 107. §-a szerinti időtartamot - ide nem értve a bármilyen jogcímen igénybe vett fizetés nélküli szabadság teljes, továbbá a keresőképtelen betegség 6 hónapot meghaladó időtartamát - a külön juttatásra jogot adó időnek kell tekinteni.

(3) Ha a közszolgálati jogviszony év közben megszűnik, illetőleg a köztisztviselőt áthelyezték, - a kifizetés esedékességekor irányadó - egyhavi illetményének időarányos részét az utolsó munkában töltött napon ki kell fizetni. A juttatás kifizetését a közszolgálati igazolásra rá kell vezetni.

(4) A juttatás kifizetéséről a tárgyévet követő január hónap 16. napján - amennyiben ez szombatra vagy vasárnapra esik, akkor az ezt követő első munkanapon - kell rendelkezni. A juttatás mértékének alapja a tárgyévi december 31. napján irányadó illetmény.

(5) Amennyiben a jogviszony létesítésekor próbaidő kikötésére kerül sor, a köztisztviselő jogosult ezen juttatásra, azonban a köztisztviselőt megillető juttatás kifizetésére a próbaidő eredményes letöltését követően kerülhet sor.”

2. §

A közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény 68. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„68. § (1) A közalkalmazott minden naptári évben - külön juttatásként - az adott költségvetési szervnél a tárgyévi munkavégzési kötelezettsége időtartamának arányában egyhavi illetményére jogosult.

(2) A 33. § (1) bekezdése, valamint az Mt. 107. §-a szerinti időtartamot - ide nem értve a bármilyen jogcímen igénybe vett fizetés nélküli szabadság teljes, továbbá a keresőképtelen betegség 6 hónapot meghaladó időtartamát - a külön juttatásra jogot adó időnek kell tekinteni.

(3) Ha a közalkalmazotti jogviszony év közben megszűnik, illetőleg a közalkalmazottat áthelyezték, - a kifizetés esedékességekor irányadó - egyhavi illetményének időarányos részét az utolsó munkában töltött napon ki kell fizetni. A juttatás kifizetését a közalkalmazotti igazolásra rá kell vezetni.

(4) A juttatás kifizetéséről a tárgyévet követő január hónap 16. napján - amennyiben ez szombatra vagy vasárnapra esik, akkor az ezt követő első munkanapon - kell rendelkezni. A juttatás mértékének alapja a tárgyévi december 31. napján irányadó illetmény.

(5) Amennyiben a jogviszony létesítésekor próbaidő kikötésére kerül sor, a közalkalmazott jogosult ezen juttatásra, azonban a közalkalmazottat megillető juttatás kifizetésére a próbaidő eredményes letöltését követően kerülhet sor.”

3. §

A Munka Törvénykönyvéről szóló 1992. évi XXII. törvény 193/V. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„193/V. § (1) A munkavállaló minden naptári évben - külön juttatásként - az adott közigazgatási szervnél a tárgyévi munkavégzési kötelezettsége időtartamának arányában egyhavi személyi alapbérének megfelelő díjazásra jogosult.

(2) A 92. §, a 107. §, valamint a Ktv. 18. § (1) bekezdése szerinti időtartamot - ide nem értve a bármilyen jogcímen igénybe vett fizetés nélküli szabadság teljes, továbbá a keresőképtelen betegség 6 hónapot meghaladó időtartamát - a külön juttatásra jogot adó időnek kell tekinteni.

(3) Ha a munkaviszony év közben megszűnik - a kifizetés esedékességekor irányadó - egyhavi személyi alapbérének időarányos részét az utolsó munkában töltött napon ki kell fizetni. A juttatás kifizetését a 98. § (1) bekezdés szerinti munkáltatói igazolásra rá kell vezetni.

(4) A juttatás kifizetéséről a tárgyévet követő január hónap 16. napján - amennyiben ez szombatra vagy vasárnapra esik, akkor az ezt követő első munkanapon - kell rendelkezni. A juttatás mértékének alapja a tárgyév december 31. napján irányadó személyi alapbér.

(5) Amennyiben a jogviszony létesítésekor próbaidő kikötésére kerül sor, a munkavállaló jogosult ezen juttatásra, azonban a munkavállalót megillető juttatás kifizetésére a próbaidő eredményes letöltését követően kerülhet sor.”

Hatályba léptető és átmeneti rendelkezések

4. §

(1) E törvény a kihirdetését követő 8. napon lép hatályba.

(2) E törvény hatálybalépését követő 120 napon belül a munkáltatói jogkör gyakorlója köteles e törvény szabályai szerint felülvizsgálni a 2005. január 16. napján hozott munkáltatói intézkedését, és szükség esetén a kifizetésekről gondoskodni, azzal, hogy a már kifizetett juttatás visszakövetelésére nincs lehetőség.

Általános indokolás

A Magyar Köztársaság 2001. és 2002. évi költségvetésének végrehajtásáról szóló 2003. évi XCV. törvény 2004. február 01. napi hatállyal módosító rendelkezéseket léptetett hatályba a közszférában foglalkoztatott valamennyi munkavállalót (köztisztviselőket, közalkalmazottakat, ügyészeket, ügyészségi és igazságügyi alkalmazottakat, valamint a közszolgálati törvények hatálya alá tartozó alkalmazottakat) érintően. A közszférában foglalkoztatási jogviszonyban álló munkavállaló külön juttatásként – a köztisztviselők jogállásáról szóló 1992. évi XXIII. törvény (a továbbiakban: Ktv.) 49. §-a, a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény (a továbbiakban: Kjt.) 68. §-a, valamint a Munka Törvénykönyvéről szóló 1992. évi XXII. törvény (a továbbiakban: Mt.) 193/V. §-a alapján - minden naptári évben egyhavi illetményre/személyi alapbérre jogosult.

A 2004. február 1-jei módosítás célja a tizenharmadik havi illetmény kifizetésére vonatkozó szabályok közszférán belüli egységesítése volt, azonban az új rendelkezések alkalmazása során több alkotmányossági aggály merül fel.

A hatályon kívül helyezett 13. havi juttatás – melyet a jogalkotó a státusz közszolgálati jellege miatt biztosított - helyébe lépő külön juttatás jelenlegi formájában nem felel meg annak a munkajogi alapelvnek, mely szerint a juttatás a jogviszonyban eltöltött időt kívánja honorálni, hiszen az új szabályok alapján az is jogosulttá válik a juttatásra, aki január 1-je előtt akár egy nappal jogviszonyba kerül, s nem sokkal később az újévben távozik.

A külön juttatásra vonatkozó hatályos szabályok nem szolgálják a költségtakarékosságot. Álláspontom szerint a jogalkotói szándék eredetileg nem egy ilyen vitatott helyzet kialakítása volt, hanem a 13. havi illetmény kifizetésének 2005. évre történő eltolása, valamint a foglalkoztatási jogviszonyokban egységes szabályozás kialakítása. Ezt támasztja alá, hogy a Ktv. 50. § (2) bekezdés c) pontja továbbra is változatlanul tartalmazza a külön juttatás még ki nem fizetett összegének tárgyévre történő csökkentése, megvonása fegyelmi büntetést. Ez azonban csak olyan esetben alkalmazható, ha a fegyelmi tanács döntése a január 1-16. közötti időszakra esik, mert egyéb esetekben fogalmilag kizárt. A december havi kifizetés áthelyezése januárra nem jelenthet megtakarítást, mert a költségvetési év szempontjából a decemberi kifizetések is a következő évet terhelik.

Megtakarítás azért jelentkezik az államháztartásban, mert a 2004. évre vonatkozó juttatástól mintegy 800 ezer, a közszférában foglalkoztatott munkavállaló esett el.

Az Alkotmánybíróság számos határozatában rámutatott arra, hogy alkotmánysértő az olyan jogalkotó szabályozás, mely azonos szabályozási csoportba tartozó jogalanyok között tesz indokolatlan megkülönböztetést, vagy különböző jogalanyokra megalapozott jogalkotói indok nélkül hoz azonos rendelkezést. A 2004. február 01. napjától hatályos szabályozás egyformán kezelte valamennyi alkalmazottat, függetlenül attól, hogy jogviszonya a tárgyévben mióta áll fenn, s ez álláspontom szerint indokolatlan megkülönböztetést jelent a jogalanyok között. A Munka Törvénykönyvéről szóló 1992. évi XXII. törvény korábbi 5. §-ában megfogalmazott munkajogi alapelvet felváltó egyenlő bánásmód követelménye garanciális szabályként továbbra is tiltja a munkavállalók közötti minden, a munkaviszonnyal össze nem függő körülmény miatti megkülönböztetést.

A Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény (a továbbiakban: Alkotmány) 70/B. § (2) bekezdésében kimondja, hogy az egyenlő munkáért mindenkinek, bármilyen megkülönböztetés nélkül, egyenlő bérhez van joga.

A Ktv., valamint az egyéb jogviszonyok szabályozására szolgáló törvények 2004. február 1-jén hatályba lépett módosítása nem felelt meg az Alkotmány 70/B. § (2) bekezdésének sem, tekintettel arra, hogy a külön juttatás a jogviszonynak arra az időtartamára is megillette a dolgozót, amikor a jogviszonya valamilyen ok miatt szünetelt. A Magyar Köztársaság 2005. évi költségvetéséről szóló 2004. évi CXXXV. törvény módosította a köztisztviselők, a közalkalmazottak, illetve a közigazgatási szerveknél foglalkoztatott munkavállalók 13. havi juttatására vonatkozó törvényi rendelkezéseket akként, hogy e juttatásra jogosultak köréből kizárta a harminc napot meghaladó fizetés nélküli szabadságon lévőket, a gyermekgondozási segélyben, és a gyermekgondozási díjban részesülőket. Ezzel a jelenleg hatályos szabályozás részben megfelel az Alkotmány 70/B. §-ának (2) bekezdésében rögzített alapelvnek. Azonban továbbra is jár - munkavégzési kötelezettség nélkül - e juttatás keresőképtelenséget okozó betegség teljes tartamára, valamint a fizetés nélküli szabadság első 30 napjára. Tehát ezen utóbbi esetekben egy munkavégzéshez, álláshelyhez még mindig a juttatás kétszeres kifizetése kapcsolódik. Ezért ennek a problémának a kiküszöbölése szükséges.

Részletes indokolás

Az 1. §-hoz

Az egy havi külön juttatás lényege, hogy az az adott évi munkavégzéshez kapcsolódik, az év során végzett munkát honorálja, a havonkénti illetményt mintegy kiegészíti. Ezt a szerepét akkor is betölti, ha kifizetésére nem a tárgyévben, hanem - a jelenlegi szabályozás szerint - az azt követő év január hónap közepén kerülne sor.

A jelenleg hatályos szabályozással sérül az arányosság elve azzal, hogy a jogalkotó csupán a jogviszony január 1-jei fennállását kívánja meg a juttatás alapjaként. Ez a gyakorlatban torzulást eredményezhet azáltal, hogy aki év közben létesít közigazgatási szervnél közszolgálati jogviszonyt, azonban a következő év január 1-jén nem áll jogviszonyban, úgy akár csaknem egy éves jogviszony alapján sem jogosult az egy havi juttatásra. Ezzel szemben az, aki decemberben, vagy január 1. napján létesít néhány hetes időtartamra határozott időre jogviszonyt, jogosult a juttatásra, pedig hozzáértését, szakismeretét ennyi idő alatt nem képes egyetlen köztisztviselő sem bizonyítani. A jelenlegi szabályozás nem rendezi azt a helyzetet sem, amikor a jogviszony január 2-15. napja között szűnik meg, mikor fizethető ki a 13. havi illetmény, tekintettel arra, hogy a juttatásról rendelkezni január 16-án kell, azonban az utolsó munkában töltött napon valamennyi járandóságát ki kell fizetni a munkavállaló részére.

A jogalkotókkal szemben megkövetelt egyik legfontosabb alkotmányos alapelv a jogbiztonság. Az Alkotmánybíróság már több határozatában is rámutatott arra, hogy a jogbiztonságnak része a világos, a jogalkalmazás során felismerhetően értelmezhető és egyértelmű normatartalom. A normaszöveg értelmezhetetlenségének, vagy eltérő értelmezést engedő voltának az a következménye, hogy kiszámíthatatlan helyzetet teremt a norma címzettjei számára.

Mindezekre tekintettel javaslom, hogy az ún. "13. havi" külön juttatásra való jogosultság a tárgyévi munkavégzési kötelezettség időtartamához igazodjon. Továbbá konkrét módon meg kell határozni a külön juttatásra jogot adó időket is. Mindenképpen indokolt a külön juttatásra jogot adó időnek tekinteni a 6 hónapos felmentési időt teljes egészében, és az Mt. 107. §-ában meghatározott időtartamokat néhány kivétellel.

Kivételként javaslom meghatározni a bármilyen jogcímen igénybe vett fizetés nélküli szabadság teljes, továbbá a keresőképtelen betegség 6 hónapot meghaladó időtartamát. Ezen utóbbi esetekben a köztisztviselő nem lenne jogosult a 13. havi illetmény még időarányos részére sem, kizárólag a tényleges munkavégzés kerülne ezen juttatással elismerésre.

A 2. §-hoz

A Magyar Köztársaság 2001. és 2002. évi költségvetésének végrehajtásáról szóló 2003. évi XCV. törvény 2004. február 1-jei módosításának célja a tizenharmadik havi illetmény kifizetésére vonatkozó szabályok közszférán belüli egységesítése volt. Ezen célt szem előtt tartva indokolt, hogy a közalkalmazottak 13. havi juttatására vonatkozó törvényi rendelkezések a köztisztviselők tekintetében meghatározottakkal azonos módon kerüljenek meghatározásra.

A 3. §-hoz

A Magyar Köztársaság 2001. és 2002. évi költségvetésének végrehajtásáról szóló 2003. évi XCV. törvény 2004. február 1-jei módosításának célja a tizenharmadik havi illetmény kifizetésére vonatkozó szabályok közszférán belüli egységesítése volt. Ezen célt szem előtt tartva indokolt, hogy a közigazgatási szerveknél foglalkoztatott munkavállalók 13. havi juttatására vonatkozó törvényi rendelkezések a köztisztviselők, és a közalkalmazottak tekintetében meghatározottakkal azonos módon kerüljenek meghatározásra.

A 4. §-hoz

Az Alkotmánybíróság több határozatában megállapította, hogy mind az Alkotmányból, mind pedig a jogalkotásról szóló 1987. évi XI. törvényből levezethető az a jogalkotói kötelezettség, hogy az új rendelkezések alkalmazására történő felkészülésre a kellő időt biztosítsák, illetve – a már szerzett jogokat, vagy fennálló helyzetet rendezendő – az új szabályokra való átállás érdekében átmeneti rendelkezésekkel segítsék a törvény hatálya alá tartozó személyeket. A 2004. február 1. napján hatályba lépett módosítás és a jelenlegi szabályozás bevezetése során a jogszabály nem rendelkezik a 2004. évi külön juttatás kifizetéséről, az arra való jogosultságról sem. Ezáltal hátrányt szenved, aki 2004. január 1. napján is közszolgálati jogviszonyban, illetve a közszférában egyéb foglalkoztatási jogviszonyban állt és 13. havi illetményként jogosultságot szerzett a Ktv. korábban hatályos 49. §-a alapján, illetve az is, akinek a jogviszonya 2004. februárját követően és 2005. január 01. napját megelőzően szűnt meg, hiszen részére külön juttatás kifizetésére egyáltalán nem került sor.

Tehát a közszférában foglalkoztatottak 2004. évben olyan juttatástól estek el, amelyet korábban részükre törvény garantált, s része volt a közszolgálati életpályának. Ezért ennek rendezése elkerülhetetlen, mégpedig olyan formában, hogy a munkáltatói jogkör gyakorlójának felül kell vizsgálnia a 2005. január 16. napján hozott munkáltatói intézkedését, amennyiben megállapítást nyer, hogy a munkavállaló a törvény-javaslat szabályai szerint jogosultságot szerzett ezen juttatásra, annak kifizetéséről intézkedni szükséges.

Budapest, 2005. január 19.

Kósa Lajos
Országgyűlési képviselő